

Az MTA új levelező tagjainak bemutatása

KEDVES OLVASÓINK!

Idén ismét új tagokat választott soraiba a Magyar Tudományos Akadémia. A *Magyar Tudományban* – korábbi szokásunkhoz híven – most is bemutatjuk az MTA új levelező tagjait. Kérdéseket kínáltunk nekik, s bízunk benne, hogy válaszaik segítségével többet is megtudhat róluk az olvasó, mint az MTA honlapján található, igen fontos szakmai tényeket. Reméljük, hogy ezek az önvallomások a sikeres tudósok szakmai életrajzokban nem olvasható arcát is megmutatják.

KISS GYÖRGY

Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya

Debrecenben született 1953-ban. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Közigazgatás-tudományi Karának és a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a munkajog. Tudományos pályája során behatóan elemezte a munkajog alapintézményeit. Feltárta egyebek mellett a munkajogi konfliktusok jogi természetét, meghatározta feloldási módzataikat. A kutatás eredménye a kollektív érdekviták elismertetése a magyar munkajogban és feloldásuk törvényi szabályozásának kimunkálása. Vizsgálta a magánautonómia érvényesülését a munkajogban. Ennek eredménye a munkajog paternalista felfogásának cáfolata, annak bizonyítása, hogy a munkajog a magánjogi rend része. Feltárta a munkajog struktúráját, bizonyította az individuális és a kollektív munkajog korrelációját. Kutatása nyomán megtörtént a kollektív szerződés jogi természetének átértékelése, a kontraktuális jogforrás fogalmának bevezetése a magyar munkajogba. Kiss György iskolateremtő hatása a magyar munkajogi gondolkodás átalakulásán mérhető le. Jelentősen hozzájárult

ahhoz, hogy a nemzetközi tudományos élet figyelme ráirányuljon a magyar munkajog-tudományra.

Mi volt az a döntő mozzanat az életében, amely erre a pályára vitte? Ki volt a mestere?

1977-ben végeztem a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán. A kutatói pályára nem készültem tudatosan. Mondhatni véletlen volt, hogy Román László professzor úr maga mellé vett. Első mesterem ő volt, aki a kor szelleméhez képest meglehetősen másképpen gondolkodott a magánjog rendszeréről, így a munkajogról is. A munkajog jogdogmatikai elismerése nem történt meg, sokkal inkább a jogpolitika egyik szükséges „terméke” volt. Eleinte nem értettem makacs kitarását, de már a kezdetekkor érezhető volt, hogy sajátos nyelvezetével, stílusával olyan felfogást követ és próbál formálni, ami Magyarországon mindaddig ismeretlen, illetve háttérbe szorított volt. Halálával (2001) olyan kutató távozott, aki egy „rendhagyó-klasszikus” munkajogi iskola hazai megteremtője volt.

A pályához való feltétlen ragaszkodásomat az 1989–90-es évek alapozták meg, amikor Alexander von Humboldt-ösztöndíjasként Regensburgban Reinhard Richardi professzor úr mellett tanulhattam, kutathattam. Ekkor ismertem meg a német magánjogi és munkajogi dogmatika egyik meghatározó iskoláját. Az időzítés is fontos, hiszen Magyarország a politikai és a gazdasági rendszerváltoztatás folyamatában volt, ennek megfelelően a jogrendszer egésze is átalakult.

1994-től részt vehettem Magyarország közösségi csatlakozását előkészítő szakmai egyeztetéseken, és ekkor nyílt alkalmam a trier-i Institut für Arbeitsrecht und Arbeitsbeziehungen in der Europäischen Gemeinschaft

(később *Union*) kereteiben dolgozni Rolf Birk professzor úr instrukciói alapján. Olyan területet tárt fel előttem, amelynek jelentőségét még napjainkban sem értékelik megfelelően. Az európai munkajog, szociális jog, a közöségi foglalkoztatáspolitikai kutatása nélkülözhetetlen része tudományos életemnek.

Mindhárom mesterem meghatározó egyéniség, pályám indulásakor és abban az időszakban, amikor egy még viszonylag fiatal kutató támogatásra szorul, tőlük mindezt megkaptam.

Később Vékás Lajos professzor úr tudományos mentorálásért lehettem és vagyok hálás. Akadémiai doktori értekezésem előkészítése során nem egy alkalommal merítettem erőt tudásából, bölcsességéből. Kutatói habitusa példa számomra.

Milyen nemzetközi kutatásban vesz részt?

Az európai munkajoggal való szoros kapcsolatunknak köszönhetően 2005-től – az alapítás évétől – tagja vagyok az European Labour Law Network kutatócsoportnak, amely független szervezet, és célja az európai munkajog újragondolása (Restatement of Labour Law in Europe). A kutatócsoport az Európai Bizottsággal együttműködve mintegy tíz projektet dolgozott ki és publikált. Ez a munka megújult keretek között a jövőben is folytatódik.

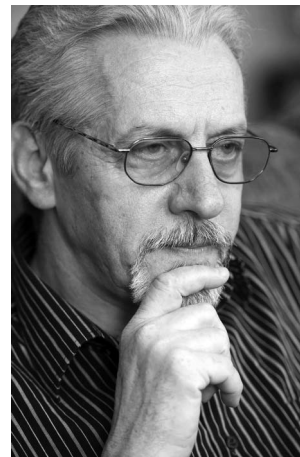
2012-ben az általam vezetett kutatócsoport elnyerte a Magyar Tudományos Akadémia támogatását. Az MTA–Pécsi Tudományegyetem Összehasonlító és Európai Foglalkoztatáspolitikai és Munkajogi Kutatócso-

port eddigi működése során két nemzetközi konferenciát szervezett, európai, ausztrál és japán kutatók együttműködésével. A kutatócsoport két monográfiát jelentetett meg az Akadémiai Kiadó gondozásában, a *Pécsi Munkajogi Közleményekben* útjára indította kismonográfia-sorozatát. Ezekon kívül több európai munkajogi kommentár előkészítése során végeztem kutatásokat, valamint publikáltam ezekben. Számos külföldi kutatóhellyel folytatok közös kutatásokat.

A *Pécsi Munkajogi Közlemények* tagja az International Association of Labour Law Journal közösségének. Mint a lap szerkesztőbizottságának elnöke immár harmadik éve vagyok tagja a Marco Biagi-díjat odaítélő bizottságnak.

Pályája során melyek voltak jelentősebb szakmai kudarcai? Van-e, és ha igen, ki a legkedvesebb tanítványa, szellemi utóda?

Talán nem is kudarcnak, hanem fiatalkori tapasztalatlanságnak nevezném. Korábban intenzíven részt vettem a jogalkotás szakmai megalapozó munkáiban, és meg voltam róla győződve, hogy a tudományos érvekkel alátámasztott javaslat viszonylag könnyen befogadható a politikai döntéshozó számára. Nos, naivitásomnak is köszönhető, hogy hosszabb időnek kellett eltelnie, míg rájöttem, hogy ez koránt sincs így. Az okait még kutatom... Kívánom Berke Gyulának, fiatalabb munkajogász barátomnak, akivel nagyon sok problémát illetően hasonlóan gondolkozunk, járjon sikerrel ebben is és a munkajogtudomány további fejlesztésében is.

KÖVÉR GYÖRGY

Filozófiai és Történettudományok Osztálya

1949-ben született. Egyetemi tanár, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Történelmi Doktori Iskola Társadalomtörténeti programjának vezetője, az MTA Tudományetikai Bizottság és az MTA Történettudományi Bizottság tagja, az MTA Gazdaságtörténeti Albizottság elnöke, a Nemzetközi Gazdaságtörténeti Bizottság Magyar Tagozatának elnöke. Szakterülete a 19–20. századi magyar gazdaságtörténet, a banktörténet; a dualizmus kori magyar társadalomtörténet; az 1945 utáni biografikus politikatörténet és a történetírás elmélete és módszertana. Legismertebb művei a dualizmus korának magyar gazdaságtörténetéről szólnak (*Iparosodás agrárországban*, 1982; *Egy krach anatómiája*, 1986), egyetemi tankönyvet írt (Gyáni Gáborral) Magyarország 19–20. századi társadalomtörténetéről (a munka angolul az Egyesült Államokban is megjelent, és itthon hat kiadásban látott napvilágot: *Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig*, 1998). Úttörő

vállalkozás a nem politikai életrajzként készült *Losonczy Géza 1917–1957* című monográfiája. 2011-ben jelent meg *A tisztaeszlári dráma. Társadalomtörténeti látószögek* című, korszakos jelentőségű mikrotörténeti monográfiája, amely 2012-ben Akadémiai Díjban részesült.

Mi volt az az eredmény munkája során, amire igazán büszke?

Nehéz kiválasztani olyan eredményt, amelyre tartósan büszke lehet az ember. Talán nem is a nagyobb szabású, időt és energiát túlzottan igénybe vevő munkák között keresgélnek, hanem a kisebb léptékű, de eredeti invenciót igénylő és igazán örömteli felfedezésekkel járó írások sorában. Ilyennek tekintem a 19. századi megszólítások rendszerének változásait egy sok kiadást megért levelezőkönyv alapján feltérképező írássomat (1999). A titulusokat egy-egy év metszetének tükrében a szakirodalom korábban statikusan kezelte, de az 1830-as évektől az első világháborúig nyomon követve a változásokat kiderült, hogy egyes címzések felfelé, mások lefelé tolódtak el, egyikük felértékelődött, a másik le, s a dinamika elemzése a társadalom presztízshierarchiájának átrendeződését érzékenyen mutatta. Az igazán nagy öröm azonban az volt, amikor észrevehettem, hogy megközelítem másokat is megihlettem, s ötletemet továbbfejlesztve (sőt helyenként állításaimat korrigálva) tovább építhető az eredeti gondolat. Azt már csak fanyarul teszem hozzá, hogy arra ne számítson senki, hogy ennek az írássomnak az idézettsége a top 25-be került az MTMT rendszerében.

Magányos kutató vagy inkább csapatjátékos?

Eredendően magányos kutató vagyok, valószínűleg ezért lettem csapatjátékos. A történelemszakma eleve hosszas individuális kuta-